
Tema: Arbetsmarknad

Detta nummer av *Ekonomisk Debatt* har temat arbetsmarknad och materialet bygger på uppsatser av sex framstående nordiska arbetsmarknadsforskare. Uppsatserna presenterades ursprungligen vid konferensen *Reformer på arbetsmarknaden – vägar ur massarbetslösheten?* anordnad den 27 mars 1996 av Arbetsmarknadsdepartementet och Fackföreningsrörelsens institut för ekonomisk forskning (FIEF).

Den fråga som präglat arbetslöshetsdebatten på sistone är regeringens förslag i arbetsrättsfrågan. Reaktionen från arbetsmarknadens parter visar emellertid på hur långt ifrån varandra man står i frågan, och regeringens förhoppning om en överenskommelse dem emellan framstår mot denna bakgrund som väl optimistisk. Ett problem med förhandlingarna är att den grupp som reformen är avsedd att gynna, nämligen de arbetslösa, inte finns företrädda.

Från fackligt håll uppfattas förslaget som en ren krigsförklaring och anses vara betydelselöst i kampen mot arbetslösheten. Från arbetsgivarhåll är man istället besviken över att förslaget kommit för sent och att det inte är tillräckligt långtgående. Trots olika utgångspunkter är man alltså överens om att de arbetsrättsliga reformer som föreslagits inte på något avgörande sätt kommer att påverka arbetslösheten. I slutändan är det förstuds en empirisk fråga hur starkt sambandet är mellan anställningsskydd och sysselsättning. Mycket talar emellertid för att strukturen på arbetslösheten skulle

förändras mer än den genomsnittliga nivån vid ett försvagat anställningsskydd (*se Edin i detta nummer*).

En uppenbar risk med den debatt som förs är att man söker en lösning på massarbetslöshetsproblemet. Bidragen i detta nummer pekar tydligt på att det finns en lång rad alternativa reformer som skulle kunna leda till en bättre lönebildning och därmed få ner arbetslösheten. Många reformer är dessutom substitut i meningen att de fyller ungefär samma funktion, nämligen att ge en återkoppling till arbetsmarknadens parter om lönerna sätts på en sådan nivå att det uppstår arbetslöshet. En sådan återkoppling skulle tex komma till stånd vid en återgång till centrala avtalsförhandlingar, där parterna tvingas ta ett samhälleligt ansvar i och med att löneökningarna äts upp av både inflation och ökade skatter om avtalen blir för höga. På branschnivå kan man emellertid inte vänta sig att varje enskilt fackförbund tar ett samhällsekonomiskt ansvar (*se Vartiainen i detta nummer*). En starkare koppling mellan ökningarna i arbetslösheten och A-kassemedlemmarnas avgifter skulle också verka återhållande på lönebildningen (*se Holmlund i detta nummer*). Däremot är varken arbetstidsreformer (*se Forslund i detta nummer*) eller en generell skatteväxling mellan miljörelaterade skatter och skatter på arbete (*se Wikström i detta nummer*) några självklara åtgärder. En skatteväxling som specifikt riktar sig mot tjänstesektorn skulle däremot kunna vara ett medel i kampen mot arbetslösheten (*se*

Sørensen och Wikström i detta nummer).

En breddad diskussion – mer präglad av "både-och" snarare än av "antingen-eller" – kring arbetslösheten kan kanske göra det lättare att få acceptans för nödvändiga reformer. Det

är vår förhoppning att artiklarna i detta nummer av *Ekonomisk Debatt* kan bidra till en sådan diskussion.

SUSANNE ACKUM AGELL (FIEF)

JONAS HÄCKNER

STEN NYBERG